

REMISSVAR

2024-02-13

Dnr: BO 2023-0361

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag – Rapport 2023:11

(dnr S2021/06045)

Inledning

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som sedan den 1 januari 2020 är lag i Sverige.

Barnombudsmannen avgränsar sitt yttrande till övergripande synpunkter samt synpunkter på vissa förslag som bedöms vara särskilt relevanta utifrån ett barnrättsperspektiv.

Övergripande synpunkter

Barnombudsmannen vill inledningsvis framhålla att det är mycket positivt att Boverket har analyserat förslagen bland annat utifrån flera relevanta rättigheter i barnkonventionen.

Av rapporten framgår att vissa organisationer som representerar barn och unga har ingått i brukarundersökningen som redovisas vilket är positivt. Det framgår dock inte att barn gjorts direkt delaktiga i utredningsarbetet, något som enligt Barnombudsmannen hade varit önskvärt. Flera förslag rör barn, och deras direkta åsikter, erfarenheter och perspektiv hade kunnat utgöra ett värdefullt underlag.

6.2 Ändringar i fråga om vem som ska företräda barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans och delvis ändrad sökandekrets, och 6.5 Ändringar i 6 § som undantar vissa boendeformer från bostadsanpassningsbidrag, bland annat familjehem enligt LSS

Barnombudsmannen är positiv till förslaget att om sökanden är under 18 år och föräldrarna inte bor tillsammans, ska barnet företräddas av den förälder vars bostad ska anpassas för barnet (avsnitt 6.2.2.1) samt förslaget att bidrag att anpassa ett familjehem eller periodiskt boende (exempelvis stödboende) för en person under 18 år ska lämnas till den vars bostad ska anpassas (avsnitt 6.2.2.2). Barnombudsmannen är också positiv till förslaget att inte längre undanta anpassningar i familjehem enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS (avsnitt 6.5.2.1).

Barnombudsmannen anser att förslagen är i linje med vad som uttrycks i artikel 23 i barnkonventionen, att ett barn med funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv och att det ska ske under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar tilltron till den egna förmågan och som möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället. Samt även är i linje med vad som uttrycks i 1 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag, att lagen syftar till att personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Många barn med funktionsnedsättning befinner sig under uppväxten i ett starkt beroendeförhållande till vuxna omkring dem. Det är viktigt att vidta åtgärder för att stärka rättigheterna för barn med funktionsnedsättning. Bland andra relevanta rättigheter i barnkonventionen kan i sammanhanget nämnas artikel 2 (rätten till icke-diskriminering), artikel 6 (rätten till liv, överlevnad och utveckling) och artikel 3 (rätten att få sitt bästa bedömt och beaktat).

Barnets rätt att uttrycka sin åsikt och få den beaktad

Boverket har i anslutning till förslagen i kapitel 6.2 uttryckt vikten av att barnet självt, utifrån ålder och mognad, ges möjlighet att höras under handläggningen, och att det följer av artikel 12 i barnkonventionen. Vad gäller rätten att få uttrycka sin åsikt och få den beaktad, vill Barnombudsmannen särskilt peka på följande.

Barnombudsmannens samtal med barn med funktionsnedsättning har visat att det finns tydliga brister vad gäller rätten till information och delaktighet. Bland annat att barn inte upplever sig delaktiga i beslut som rör dem.¹ Även Institutet för mänskliga rättigheter har i en rapport till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning nyligen konstaterat att kartläggningar återkommande visar på brister i delaktighet och principen om barnets bästa i ärenden som rör funktionshinderstöd eller insatser från den sociala barn- och ungdomsvården där det finns en överrepresentation av barn med funktionsnedsättning.²

I den tilläggsrapport som Barnombudsmannen lämnade till FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) i samband med kommitténs senaste översyn av Sveriges efterlevnad av barnkonventionen framförde Barnombudsmannen att det bör införas en möjlighet för socialtjänsten att, när så bedöms lämpligt, tala med ett barn med funktionsnedsättning även när samtycke saknas, för att säkerställa barns rätt till delaktighet i beslut som rör dem.³ Barnrättskommittén har rekommenderat att rätten för barn med funktionsnedsättning att höras och att få lämpligt kommunikationsstöd i allt beslutsfattande som påverkar dem säkerställs.⁴

Barnombudsmannen vill utifrån ovanstående understryka vikten av att barn själva kommer till tals och får sina åsikter beaktade i fråga om anpassningar som rör barnet. Barnet kan ha egna åsikter om sina behov som skiljer sig från föräldrarnas och andra vuxnas (till exempel familjehemsföräldrar). Det är angeläget att dessa åsikter tas till vara så att bostadsanpassningen blir ändamålsenlig. Detta följer, som anges i Boverkets rapport (s. 48), av barnkonventionen. *Barnombudsmannen anser dock att det bör införas en särskild*

¹ Se Barnombudsmannens årsrapport 2016, Respekt - Barn med funktionsnedsättning om samhällets stöd, bland annat s. 2 f, och Barnombudsmannens tilläggsrapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter, Sveriges sjätte och sjunde rapportperiod, augusti 2022, p. 23 a).

² Institutet för mänskliga rättigheter, Kompletterande information till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning - Inför den andra och tredje granskningsprocessen avseende Sverige, 2024, p. 32.

³ Barnombudsmannens tilläggsrapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter, Sveriges sjätte och sjunde rapportperiod, 15 augusti 2022, p. 23 b).

⁴ FN:s kommitté för barnets rättigheter, Sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport, CRC/C/SWE/CO/6.7, p. 31 a).

*bestämmelse som tydliggör barnets rätt att få komma till tals i dessa ärenden i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Detta bör övervägas i den fortsatta beredningen.*⁵

Vad gäller avsnitt 6.2.2.1, har Boverket inte föreslagit ändringar i föräldrabalken utan i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Barnombudsmannen har inte analyserat förslaget tillräckligt i förhållande till föräldrabalken för att ha en uppfattning om i vilken lagstiftning bestämmelsen bör införas.

Föredragande i ärendet har varit juristen Karin Juhlén. I den slutliga handläggningen har även biträdande avdelningschefen Tove Björnheden deltagit.

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman

Kopia till
s.sof@regeringskansliet.se

⁵ Jfr. proposition 2017/18:186, Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter, s. 92 ff. där regeringen bedömer att fortsatt transformering krävs för att barnkonventionen ska få genomslag.